

## Rácz Margit: Tartós deficit görög módra (2010. január 28.)

A görög deficit alakulásának megértése szempontjából két előzményt érdemes röviden áttekinteni. Az egyik az a történet, ahogy kissé megkésve, de Görögország még az euró készpénzként történő bevezetése előtt az eurózóna tagja lett. A másik a válság idevonatkozó története.

Az eurózóna alapító tagjai közül Görögországot kihagyta az Európai Tanács, mert ez volt az a tagország, amelyik határidőre egyetlen konvergenciakritériumot sem teljesített. A mellőzés a görög politikai vezetésre oly erővel hatott, hogy Szimitisz miniszterelnök vállalta egy új hároméves konvergenciaprogram elkészítését és természetesen teljesítését is, azaz hogy az időszak végén Görögország minden kritériumot teljesíteni fog. Ezen az alapon 2001-ben Görögország be is került az eurózónába. 2004-ben választások voltak, melynek eredményeként új kormánykoalíció került hatalomra. Az új miniszterelnök Karamanlisz ekkor bukkant rá az államháztartás több éve tartó kozmetikázására. Abban az évben a görög államháztartási folyó hiány 5,6 százalék volt. Az is kiderült, hogy a csatlakozás évében is meghaladta a folyó hiány a GDP-ben mért 3,0 százalékot. Karamanlisz miniszterelnök vállalta a hiány csökkentését. Ez a konszolidáció végül is olyan tartós és olyan radikális megmozdulások sorozatához vezetett, hogy végül lemondott a kormány, és előrehozott választásokra került sor.

Papandreu miniszterelnöknek a GDP 12 százalékát is meghaladó folyó hiánnyal kell szembenéznie. Ilyen horrorisztikus hiány azonban más európai uniós, sőt gazdasági és monetáris uniós (GMU) tagországban is kialakult. Görögország-

ban azonban, éppen az előzmények miatt, ez a magas hiány mást jelent, mint Írországból vagy az Egyesült Királyságból. Egyrészt korántsem biztos, hogy ekkora a hiány. A görög statisztikai hivatal nem megfelelően – azaz nem bizalomgerjesztően – független. A statisztikai rendszer maga nem olyan, aminek alapján remélhető lenne, hogy egy olyan összetett nagy mérleg, mint az államháztartás, megfelelő pontossággal készüljön el. Így tulajdonképpen még az sem zárható ki, hogy ebben a zűrzavarban némi kozmetikázásra is sor került. Ezért kell Papandreunak a múlt „bűneivel” szembenéznie, mert Szimitisz ügyeskedése a 2000-es évek elején, mint a bumeráng üt vissza az új miniszterelnökre.

Bár Görögország a 2000-es évek során komoly gazdasági növekedést is produkált, tehát ha késve is, de megkezdődött a görög felzárkózás, az EU szegényebb országai közé tartozik. Így feltehetően a válság időszakában nemigen vannak szabad forrásai arra, hogy jelentősebb megszorítások nélkül végrehajtsa a konszolidációt. Ezt a problémát csak fokozza, hogy a növekedés szempontjából jobb időszakban Karamanlisz belebukott ebbe.

A GMU egész szabályrendszere arra a filozófiára épült, hogy minden tagországnak minden időszakban be kell tartania az államháztartás előírt egyenlegét. Ha ezt még sem teljesítené egy tagország, a többi eurót alkalmazó tagország akkor sem finanszírozza a bajba jutottat. Mindenki felelős a saját államháztartásáért. Ebből a logikából fakad, hogy Görögországgal egyetlen dolgot lehetne csinálni, kizárni a GMU-ból. Ez azonban teljesen szokatlan, példanélküli és elképzel-

hetetlen fantazmagória ma még. Így kézen fekvő, hogy GMU-n és EU-n kívüli olyan szigorú finanszírozót kell találni, aki miközben finanszíroz, a hitel ellentételezéseként megkövetelheti az államháztartás konszolidálását. Erre az EU-nak a tagországok és az Európai Bizottság közti kompetenciamegosztás alapján nincs lehetősége. Ezért az unió számára is az igazán hatékony megoldás az, ha akár EU-pénzek rendelkezésre bocsátásával is, de az IMF készenléti hitelét veszi igénybe a GMU-tagország. Az IMF ki tudja kényszeríteni a hitel fejében azt a strukturális reformsorozatot, amibe Karamanlisz belebukott.

A görög probléma azonban nem önmagában létező. Az eurózóna sok szempontból ma már önálló övezet az EU-n belül. Így az egész GMU-ra negatív hatást gyakorol a görög államháztartás megoldatlan problémája, mivel sem Görögország, sem az eurózóna önmagán belül a problémát megoldani nem tudja. Az

egész eurózóna (kivéve az egyetlen Finnországot) a tartós szabálysértés állapotában van a kialakult deficitszintek miatt. Hiszen nemcsak megsértették a háromszázalékos határt, hanem a hiány mértéke a legtöbb tagországban 2010-ben magasabb lesz, mint 2009-ben. Ennek tükrében kell a görög „drámát” megítélni. Nyilvánvaló, hogy egy nehéz helyzetben lévő közösségben, ha az egyik tag majdnem kihúzhatatlanul kerül kátyúba, az nagymértékben rontja az egész bizonytalan helyzetű közösség megítélését.

Csak remélni lehet, hogy maga az euró viszonylag stabilan túléli ezt a problémás időszakot, nem utolsósorban azért, mert a dollár is nehéz helyzetben van. Az amerikai valuta stabilitását sem erősíti a magas ikerdeficit. Persze míg az USA egy szövetségi állam, addig az EU és benne a GMU is egy jóval lazábban összehangolt tagországok együttműködése. Ettől pedig az euró mindig kissé „ingatabb”, mint a dollár.